

5) טיפול ואחזקת הציוד במכון-החליבה — אליעזר ישראלי.

בקורס השתתפו 30 בוקרים צעירים מ־14 מש־קים (ס"ה משקי חלב באזור 17), וזה מוכיח עד כמה ש"צמאים" ליידע בשטחים אלה.

הוועדה האזורית מודה בדרך זאת למרצים ולמשק דפנה על האירוח הנאה.

אן בכר

מרכזת הוועדה האזורית,
הגליל העליון

2) פיקוח על מחלות עטין ומניעתן — המרצה ד"ר רוזנצוויג, מהמכון הווטרנרי;

ההרצאות היו מלוות שיקופיות ובגמר התפתחה שיחה ערה מאוד בשאלות רבות של המשתתפים. ההרצאות על מכונות החליבה התקיימו במשק דפנה, שמצטיין ביותר בניקיון ואחזקה של מכון החליבה.

3) הרצאה והדגמה על מכונות החליבה ופעולתן — המרצה, משה קליין שה"מ;

4) חליבה נכונה ואחידה — משה קליין ואלי-עזר ישראלי;

פגישת נציגים מרפתים קיבוציות גדולות בצפון הארץ

חיים מא', אשדות מא', הזורע, גבע, מעוז-חיים, התאחדות מגדלי בקר ומדריכי שה"ם. מטרת הפגישה הוצגה על-ידי אלי סמסון, ובמהלכה נסקרו על-ידי המשתתפים בעיות מרכזיות המעסיקות כל אחד במשקו בתחומים כדל-קמן:

1. היקף הענף

בכנרת מתכוונים להגיע תוך 5—6 שנים לעדר של 1,000 חולבות אולם ההגדלה מתעכבת בגלל חוסר הוודאות בדבר אישור מיכסות החלב. כבר כיום ישנם חודשים עם 90 עד 100 המלטות בחודש, ואחוז התמותה בוולדות הוא אחד בלבד. בשער-העמקים אינם מתכוונים להגדיל בקפי-צות גדולות אלא בהדרגה.

בעין-חרוד מא' מעריכים, שהגדלה מ־280 עד 350 חולבות אינה מהפכה מהותית. כל הגדלה מעל זו מחייבת ידיעה יותר ברורה על מחירי התוצרת ועל המיכסות בעתיד.

ביפעת המטרה היא ליצור 2.75 מיליון ליטר חלב תוך שנתיים, ורמת התנובה לפרה תיקבע את מספר הפרות הדרוש לייצור כמות זו.

שלמה דורי, מזכיר ה.מ.ב. סבור כי כל ריכוז של מאות ראשי בקר בשטח מצומצם יוצר בעיות בשטחים הביולוגיים השונים (פוריות, טיפול ב-יונקים, חליבה), והפתרונות חייבים להיות בלתי

לפני חמש שנים פעל באזור הצפון, מועדון המאתיים, שהציב לעצמו מטרה לרכז את ההת-עניינות ואת המחשבה הקולקטיבית של ציבור הבוקרים לבעיות המיוחדות של עדר החולבות הגדול דאז — כאשר רק עדרים בודדים הגיעו למאתיים פרות חולבות.

המועדון הקים אז כמה צוותי עבודה, שכל אחד מהם התרכז בנושא מקצועי מוגדר, אסף חומר ונתונים במשקים ומספרות מקצועית, גיבש הצעות והמלצות והביא אותן לידיעה ולדיון בפני מליאת המועדון.

הפעילות פסקה, כאשר הוגבלו אפשרויות הג-דלת הענף בגלל הטלת מיכסות הייצור. כיום שוב פתוחות אפשרויות הפיתוח, העדרים גדלו וגדלים בקצב מזורז והבעיות המקצועיות והארגוניות עד עתה טרם נפתרו.

בעקבות מאמרו של ע. ביחובסקי ב"משק הבקר והחלב", מס' 117, יזמה המחלקה לבקר של שה"ם פגישה של נציגי רפתים גדולות בצפון כדי לברר אם יש טעם ועניין לחידוש הפעילות המשותפת בנושאים הספציפיים של הרפת הגדולה (והרפת הגדולה מוגדרת כך לא רק בגלל מספר פרות גדול אלא גם בגלל מספר ראשי-בקר גדול).

בפגישה, שהתקיימה ב-25 לינואר 1972 בלשכת ההדרכה עפולה, השתתפו נציגים מיפעת, שער-הגולן, שריד, כנרת, עין-חרוד מא', גניגר, גבעת-

ש. דורי — צריך לחתור לסטנדרטיזציה של ההזנה ולביקורת יותר מדויקת של כמויות. ברפת גדולה, שמחלקים בה מזון ביותר מ-2,000 ל"י ביממה, צריכים להיות מאזני גשר.

4. חליבה ומיכון

מרבית המשתתפים מקווים, שמכונות החליבה החדשות שתוכנסנה לשימוש, לאחר תום הגיטוי בגן-שמואל, יאפשרו חליבת יותר פרות בפחות זמן ובפחות כוחות מקצועיים.

נמסר על הנסיון של משק הזרע עם שני מכוני חליבה מקבילים של 6+6 פרות בכל אחד, ועל תכנונם של שני מכוני חליבה עגולים (בזיקים ל-18 פרות ובניר-יצחק ל-8 פרות).

כיום עבודת החליבה היא צואר הבקבוק של עבודת הרפת, ויש להגיע לפתרונות שיאפשרו חליבה ותחלופה מהירות של הפרות במכון.

5. צוות העובדים, ארגון העבודה והניהול

בכנרת מונה הצוות המקצועי 5 מתוך 12 עובדי דים. להגדלת הענף דרוש בעל מקצוע מעולה נוסף לכל 200 פרות. ברפת קיימת התמחות מיר-בית בין העוסקים בטיפול ביונקים, בהזנה, פור-יות וכו'. יש הפרדה מוחלטת בין „חולבים“ לבין „רפתנים“. החולבים מתחלפים לעתים קרובות מאוד.

בגניגר הרפת מקבלת לניהולה גם עבודות צדדיות (מספוא, ריפוד וכו'), זה מאפשר לכל אחד מהעובדים לחלוב רק חליבה אחת ביום, ולא להמאס את עבודת החליבה על העובדים.

ביפעת צוות של 5—6 חברים מגושים מאוד. העובדים הזמניים גם הם עובדים משך זמן ארוך (חבר — לפחות שנה, זמני — לפחות ½ שנה). האחריות לשלוחות השונות מתחלקת בין החברים המנוסים שמתחלפים מדי ששה חודשים, וגם בניהול הענף מתחלפים כל כמה שנים.

ש. דורי, בעדר תעשייתי עם מחזור של 2 עד 3 מיליון לירות לשנה חייב המנהל להיות משוחרר מן העבודה השוטפת. הוא צריך להיות בעל יכולת מינהלית מעולה ולרכז סביבו קבוצת חברים,

שיגריים. ייתכן, שצריך לחלק את הרפת ליחידות מישנה, נפרדות אחת מרעותה. גם טיפול ביונקים — היא פונקציה של גודל. בשלושה משקים (יפעת, הזרע ויבנה) נעשה ניסיון לבנות מיבנה מיוחד ליונקים, שיאפשר שליטה רבה יותר על המיקרואקלים.

פיקוח על התייחמויות אפשרי גם ע"י סיגור-ניזציה של התייחמויות, ויש לחקור בנושא. אפשרויות הייצור בענף היום כמעט בלתי מוגבלות, מיכסות הייצור תוגדלנה וגם אז יהיה צפוי מחסור בחלב. על מחיר החלב יהיה מו"מ, וצפוי מיקוח קשה.

2. שיכון הבקר

בכנרת מתכננים שיכון נוסף להגדלה בשיטת הקוראל המרוצף, אולם יש צורך בתכנית מיתאר כוללת לאזור הרפת.

בגניגר חוסכים במידת האפשר בקש לריפוד. המפצמות הן פיתרון רק בחלק מהמשקים, אולם בגניגר ריצפו את החצרות ומוציאים את הזבל באמצעות טרקטור עם גריידר.

בגבעת-חיים מאוחד הרפתות הן בריפוד עמוק, אולם ריצוף החצרות והתקנת אבוס בחוץ לחלק מהמזון הגס והעסיסי, מאפשרים חיסכון בכמויות הקש הדרושות.

3. הזנה

בכנרת אובסים היום ומתכוונים גם בעתיד לאבוס כמויות גדולות של ירק מייצור עצמי. גם התערובת מייצרים במשק (ובמשך חודשים רבים ללא כוספה בכלל).

בשער העמקים, גניגר, עין-חרוד מאוחד בדעה, שההזנה צריכה להיות אחידה ופשוטה. מכסימום מזון מרוכז, או מזון כולי ומינימום מזון ירוק ועסיסי;

בגניגר הרפת אינה מכירה את הצבע הירוק, כל המזון משומר — תחמיץ או שחת;

בגבעת-חיים מא' סבורים שדרוש מיכון נוסף להאבסה. אין מיתקן מתאים לחלוקה אוטומאטית של מזון מרוכז, ודרוש מיכון לחלוקת גרגרי כותנה, או זבל עופות בעתיד.

— גניגר, נמרוד — שער-העמקים, יותם — גבעת-חיים מא', אלי סמסון — שה"ם) אשר יחד עם נציגים של רפתות בדרום תיזום פעולות לקידום הידע בנושא הניהול והמימשק של הרפתים הגדולות.

הרואים בעבודה בענף הרפת את עתידם. צריך להכשירם לכך ומהם העתודה להתלפת רכז הענף. בעבודת הטיפוח וההשבחה הגענו לשימוש נרחב ויעיל במיכון משרדי. בניהול המשקי-כלכלי אמנם נעשו התחלות צנועות אולם צריך לקדם את הדבר.

אלי סמסון, שה"ם, המח' לבקר

בתום הפגישה נבחרה ועדה מצומצמת (מיכה

שונוח

תחרות בענף הרפת בין בתי-הספר החקלאיים

כמ"ז בשבט, השנה התקיים בבית-הספר האזורי-חקלאי ע"ש כדורי, הר תבור, טכס הניגוי (והיה גם אירוח נאה מאוד) לחלוקת פרסים, מטעם האגף לחינוך חקלאי, משרד החינוך והתרבות, לבתי-ספר מצטיינים, שזכו בתחרויות. אלו נערכו על הכנת קומפוסט והישגים בענף הרפת. התחרויות בענפים אלה היו נפרדות, בלתי תלויות אחת בשנייה. ביה"ס כדורי זכה בפרס הראשון בעד הישגיו המקצועיים והמשקיים בענף הרפת בשנת תשל"א, ובעד הכשרת התלמידים והקניית ידע מקצועי על-ידי המדריך והמורה במקצוע. בהקשר לטכס לחלוקת הפרסים, פרסמו תלמידי ביה"ס כדורי חוברת עכה ונאה, גרושת חומר רב, שכולו סביב ובקשר לענף. בין השאר פורסמו:

1. מאמר על "ענף הרפת בבית-הספר החקלאי", מאת אלי סמסון,
2. שיר מוקדש לצוות הבוקרים, מאת יפרח חביב, מעובדי המוסד.

בתכנית הטכס נכלל גם סיור ברפת ובתצוגת פרות מצטיינות.

150 נק', שמהן צבר ביה"ס כדורי 122 נקודות. הבא אחריו היה — מקוה-ישראל ב-118 נקודות. תנובת החלב הממוצעת השנתית לפרה ב-תשל"א בביה"ס כדורי היתה 6,099 ק"ג, ובמקוה-ישראל — 6,037 ק"ג, תנובת השיא השנתית בין בתי-הספר, השיג ענף הרפת בעין-כרם — 6,169 ק"ג. ביה"ס כדורי, על אנשי המקצוע בענף, זכו לנאומי הערכה והוקרה והענקת פרסים: גביע נודד לביה"ס, ושני כרכים של ה"אנציקלופדיה החקלאית" למדריך ומנהל הענף. ח.ע.

מטרת התחרות — לשפר שיטות ותנאי אחזקת הבקר בבתי-הספר, להעלות את יעילותו של הענף, להתאימו להכשרה טובה ונכונה יותר של התלמידים, ע"י ריבוי אפשרויות הלמידה בו. ועדת שיפוט של 5 חברים ביקרה פעמיים במשך השנה ב-16 מבין 18 הרפתים, הקיימות במוסדות החינוך החקלאי. הם התחקו על המצב המשקי של הענף, שבעד סעיפיו השונים חיברו לוח שיפוט של 100 נקודות. חברי הוועדה שוחחו עם התלמידים המתמחים בענף, כדי לעמוד על ידיעותיהם ודרכי הלימוד והכשרתם במקצוע. את החלק השני שפטו לפי לוח של 50 נקודות, ס"ה